

много най-високитѣ планини, каквито сѣ Родопитѣ, Рила, Пиринъ, Осоговъ, Шаръ и неговитѣ дълги клонове къмъ югъ. Въ тия мѣста имената на селата си останали български. Разрушени били само крѣпоститѣ изъ планинитѣ и най-важнитѣ проходи били завзети отъ турски прѣселенци. Много рано ние виждаме повдигнати български села въ голѣмитѣ плодородни равнини на Македония. Вѣроятно е, че българското селско население се прибрало въ равнинитѣ подиръ първитѣ громоли. Причинитѣ на това сѣ двѣ. Въ първитѣ врѣмена турцитѣ живѣли главно въ градоветѣ. Завоевателитѣ получавали много спалилкъ плодородната земя въ равнинитѣ и прибирали бѣгълитѣ българи отъ планинитѣ да имъ работятъ земята. Тия владѣтели, наречени *спахи*, по-късно пазили християнското население като работна сила. Така се зачували български села въ Сѣрското, Солунското, Битолското и Скопското Поле, най-плодородни въ страната. И до сега топографията на тия поля си е останала повечето българска и населението чифлигарско. Селянитѣ подпаднали и подъ икономическо робство, но то се оказало полезно за народа, понеже го закрѣпило по старитѣ му жилища и по-късно го запазило отъ изтрѣбяване и отъ промѣна на вѣрата. Запазило се селското българско население още по долинитѣ и котловинитѣ на Шаръ Планина и нейнитѣ южни клонове, понеже до тамъ не проникнали многобройнитѣ номадски коняри, които се селили въ Македония дълго врѣме прѣзъ турското владичество.

Отъ XVII. в. ние имаме вече нѣкои писмени свѣдения за българското население въ Македония. Извѣстниятъ турски историкъ и географъ Хаджи Калфа въ своето описание на турската държава отъ първата половина на тоя вѣкъ споменува за българско население въ западна Македония въ Охридъ, Битоля, Хрупица и Биглица, дѣто още тогава българитѣ допирали до арнаути.¹⁾ Безименниятъ руски плѣнникъ, който обикалялъ прѣзъ тоя вѣкъ пространната турска държава и оставилъ бѣлѣжки за своитѣ скитания, споменува, че населението около Скопие отъ три страни било все българско, само отъ една се допирало съ арнаути. Тоя скитникъ казва, че и въ Струмица и въ Доиранъ имало тогава християни, които не сѣ други, освѣнъ българи.²⁾

Прѣзъ тоя вѣкъ войнитѣ на Турция и Австрия, прѣнесени къмъ 1688—9. год. въ сѣвернитѣ части на Македония, се отра-

¹⁾ Ст. Новаковиѣ, Хаджи Калфа. Споменикъ Србске Кралевске Академије, VIII, у Београду, 1892. стр. 47, 54.

²⁾ Сырку, Описание Турецкой Имперіи, 38—39.